

УДК 378

DOI: <https://doi.org/10.17721/2415-3699.2023.17.04>Микола ЖИЛЕНКО, канд. пед. наук, доц.
ORCID ID: 0000-0002-3699-5471
e-mail: zhylenko@knu.ua

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ПРАКТИКИ МАГІСТРАНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 011 ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ ТЕХНОЛОГІЙ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Аналіз останніх публікацій та апробації наукових досліджень на конференціях, симпозиумах, під час дискусій науковців показують, що нині змінюються основні тенденції й напрями розвитку вищої освіти під впливом епідемії COVID-19 і російської агресії проти України. Водночас формальна освіта попри все залишається головною повсякденною активністю особистості в закладах вищої освіти. Вона базується на сучасних наукових тенденціях і практиках. Отримання освітньої послуги стає більш доступним. Формується індивідуальна траєкторія освіти, зокрема з використанням технологій дистанційного навчання. Саме організація освітнього процесу з використанням дистанційних технологій стає провідною в умовах карантину та військового часу. Окремої уваги заслуговують підходи до організації практичної підготовки в онлайн-форматі. Тому мета статті полягає в осмисленні результатів проведення науково-дослідної практики (НДП) студентами-магістрантами освітньо-наукової програми "Педагогіка вищої школи" спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки, а завданнями – проаналізувати організацію і хід проведення практики, співвідношення часу на виконання практичних завдань і самостійної роботи, змістове наповнення практичної підготовки. Значної уваги у статті набули пошуки відповіді на запитання – наскільки практична підготовка за такої організації дозволяє формувати передбачені робочою програмою науково-дослідної практики (РПНД) компетентності і програмні результати навчання, що містяться в освітній програмі. Для досягнення поставленої мети та розв'язання завдань використовувалися методи: ретроспективного аналізу діяльності практикантів, бесіди, опитування, оцінювання виконаних завдань, зворотного зв'язку (анкетування). Під час практики було організовано поетапну діяльність магістрантів, якою передбачено багато завдань, що спрямовані на досягнення мети та розв'язання завдань НДП, обговорення результатів їхнього виконання, пов'язаних із застосуванням елементів неформальної освіти, самостійним пошуком і відпрацюванням завдань, пов'язаних із організацією дослідження, науковою комунікацією в цифрову епоху, користування відкритими ресурсами й такими, що відсутні у відкритому доступі, але їх надає навчальний заклад. Результати практики, описані у звітах студентів, їхній захист і оцінювання членами комісії показали, що запропонована організація НДП дозволила сформувати передбачені освітньо-науковою програмою компетентності та програмні результати навчання в повному обсязі, усім практикантам захистити практику на відмінно.

Ключові слова: наукова комунікація в цифрову епоху, реєстр унікальних ідентифікаторів ORCID, обліковий запис, персональний профіль науковця, науковий звіт.

Вступ

Стаття присвячена дослідженню змісту, логіки й організації науково-дослідної практики (НДП) студентів магістратури спеціальності 011 освітні, педагогічні науки освітньо-наукової програми "Педагогіка вищої школи". Розкрито, як на основі робочої програми практики, що призначена для підготовки здобувачів на денній формі, організувати її проходження з використанням технологій дистанційного навчання. Водночас **забезпечити**: підготовку фахівця, який володіє основами теорії науки і творчої діяльності, практичними навичками збирання, оброблення й аналізу даних, результатів наукових експериментів, здатного генерувати ідеї; що володіє навичками створення наукових повідомлень і прогнозів; розширення, поглиблення, закріплення, систематизації й активізації психолого-педагогічних, соціально-політичних, економічних знань; посилення професійних установок (цільових, змістових, операційних); розвиток здатності компетентного прийняття рішень у виробничих, професійно-визначальних ситуаціях; формування професійної етики; оволодіння сучасними методами та формами науково-дослідної діяльності, стимулювання творчої інноваційної активності, мотивацію подальшого професійного вдосконалення. У статті розкриваються зміст і підсумки реально організованої практики у 2022–2023 н. р. на кафедрі педагогіки факультету психології Київського національного університету імені Тараса Шевченка (КНУТШ), показано, як з урахуванням існуючої системи формування змісту освіти в сучасній вищій школі, за допомогою завдань, що формують компетентності й результати навчання, передбачені ОНП, організовано оволодіння студентами в дистанційному форматі сучасною методологією наукового дослідження; методами збирання, аналізу та оброблення наукової інформації;

вміннями формувати та представляти здобуті результати у вигляді звітів, публікацій, доповідей; формування уявлень про сучасні інформаційні технології пошуку наукової інформації, навичок самоосвіти й самовдосконалення, сприяння активізації науково-дослідної діяльності, розуміння, як відбувається наукова комунікація в цифрову епоху, створення профілю науковця в реєстрі унікальних ідентифікаторів, на платформах обміну науковою інформацією в реферативних базах; формування інтегральної, загальних і фахових компетентностей, програмних результатів навчання, передбачених освітньо-науковою програмою.

Огляд літератури. Зміни в освітній системі, викликані війною, ставали об'єктом дослідницької уваги ще до повномасштабного вторгнення російських військ на територію України – тобто з 2014 р., коли були захоплені регіони Східної України та Кримський півострів. Ще з часів гібридної війни, тобто до 24 лютого 2022 р., вплив на освіту був абсолютно деструктивним (Shevchenko, 2019, р. 237–253). Заклади освіти, що опинилися на захопленій окупантами території, були змушені переїхати. Воєнні виклики одразу ж становили цілком реальну фізичну загрозу і вимагали термінових організаційних рішень, пов'язаних насамперед із побутово-процесуальними питаннями. Унаслідок війни на Сході України значно погіршилися основні економічні показники, що позначилося на рівні всієї вертикалі освіти, зокрема вищої.

Масштаби руйнівного впливу на освіту на етапі гібридної війни навіть складно порівняти з тим, що відбувається в умовах воєнного стану. Останнім часом все більше почало з'являтися матеріалів досліджень впливу воєнного стану на рівень забезпечення стабільності та безперервності навчального процесу в закладах вищої освіти. Є аналітичні матеріали, пов'язані із загальним станом вищої освіти в умовах війни (Данченко, 2022, © Жиленко Микола, 2023

с. 129–132), із організацією та проведенням окремих видів навчальної роботи (Будзяк О., & Будзяк В., 2022, с. 45–49), практичної підготовки (Климчик, 2022, с. 198–202). Знайомлячись із матеріалами таких досліджень, маємо констатувати, що вони здебільшого мають описовий характер і є викладом досвіду їх авторів щодо організації навчальної діяльності з використанням засобів дистанційного навчання, або опис завдань практичної підготовки, яка проводиться кожним здобувачем окремо в місті його перебування (за неможливості зібрати академічну групу в умовах воєнного стану). Отже, маємо констатувати, що одним із напрямів розвитку освітньої діяльності в умовах війни стає опис технологічних рішень, які було використано окремими викладачами для розв'язання конкретних завдань навчальної дисципліни в межах освітньої програми. Вважаємо, що вивчення і використання такого досвіду – це важливий напрям розвитку практики освітньої діяльності в умовах війни, який згодом допоможе вийти на більш високий рівень узагальнення й дозволить створювати методологічні підходи, що ґрунтуватимуться на відкритих закономірностях, сформульованих на цій основі принципах, що так само дасть можливість обґрунтовувати нові форми, методи, прийоми, способи й засоби ефективної освітньої діяльності в умовах воєнного стану та повоєнний період.

Методологія. У процесі створення робочої програми науково-дослідної практики для спеціальності 011 у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка (КНУТШ), ми намагалися максимально врахувати сучасні погляди щодо підготовки фахівців на другому рівні вищої освіти. В основу підходу покладено вимоги Національної рамки кваліфікацій (КМУ, 2011) освітнього стандарту зі спеціальності 011 (затверджені стандарти, 2023), професійного стандарту на групу професій "Викладачі закладу вищої освіти" (Стандарт на групу проф., 2022), освітньо-наукової програми "Педагогіка вищої школи" (Освітньо-наукова програма "Педагогіка вищої школи"... , 2021), Методичні рекомендації з організації та проведення науково-дослідної практики (Кузьменко, 2023).

Виходячи з вимог цих документів, насамперед орієнтувалися на 7 рівень НРК, яким передбачено:

- спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень, критичне осмислення проблем у галузі й на межі галузей знань;
- спеціалізовані уміння/навички розв'язання проблем, необхідні для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності з метою розвитку нових знань і процедур;
- здатність інтегрувати знання й розв'язувати складні завдання в широких або мультидисциплінарних контекстах;
- здатність розв'язувати проблеми в нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності;
- зрозуміле й недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються;
- управління робочими або навчальними процесами, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів;
- відповідальність за внесок до професійних знань і практики та/або оцінювання результатів діяльності команд і колективів;
- здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії (КМУ, 2011).

Виходячи зі змісту професійного стандарту на групу професій "Викладачі закладів вищої освіти" (стандарт на групу проф., 2022), урахували необхідність формування загальних компетентностей (ЗК.01–ЗК.12), трудових функцій і професійних компетентностей (за трудовою дією, або групою трудових дій). Саме ці вимоги покладено в основу відбору змісту для робочої програми НДП, що допомогло сформулювати:

- мету – підготувати фахівця, який володіє основами теорії науки і творчої діяльності, практичними навичками збору, оброблення й аналізу даних, результатів наукових експериментів, здатного генерувати ідеї, що володіє нахилами та здібностями до наукових повідомлень і прогнозів; розширення, поглиблення, закріплення, систематизація й активізація психолого-педагогічних, соціально-політичних, економічних знань; посилення професійних установок (цільових, змістових, операційних); розвиток здатності компетентного прийняття рішень у виробничих ситуаціях, формування професійної етики; оволодіння сучасними методами та формами науково-дослідної діяльності, стимулювання творчої інноваційної активності, мотивація подальшого професійного вдосконалення;

- завдання, що полягають у оволодінні сучасною методологією наукового дослідження; закріплення знань, умінь і навичок, здобутих у процесі вивчення дисциплін за магістерською програмою; оволодіння сучасними методами збирання, аналізу й оброблення наукової інформації; оволодіння вміннями викладати здобуті результати у вигляді звітів, публікацій, доповідей; формування уявлень про сучасні інформаційні технології пошуку наукової інформації; формування навичок самоосвіти та самовдосконалення, сприяння активізації науково-дослідної діяльності. Формування інтегральної компетентності – здатність розв'язувати проблеми, завдання дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері освітніх, педагогічних наук. Формування загальних: ЗК1, ЗК2, ЗК4, ЗК5, ЗК6, ЗК8, ЗК9, ЗК10, і фахових компетентностей: СК1, СК2, СК4, СК6, СК7, СК8, СК10, СК11 (Освітньо-наукова програма "Педагогіка вищої школи"... , 2021).

Ще до початку НДП студентів було запрошено приєднатися до Classroom.google і запропоновано з допомогою Гугл-форми сформулювати очікування від практики. За підсумками опитування узагальнено інформацію, яка стала предметом аналізу й обговорення на установчій конференції <https://www.youtube.com/watch?v=1yWCtnQIE0w&authuser=0>. Демонструючи очікування групи, керівники практики екстраполювали цю інформацію на зміст 8 розділу робочої програми НДП – Структура навчальної дисципліни. Тематичний план (Робоча програма, 2022). Завдання було конкретизовано з допомогою обговорення програми на установчій конференції.

Отже, ще до початку практики, студенти усвідомили, що її зміст враховує вимоги державних документів, на яких має будуватися підготовка фахівця і одночасно відповідає їхнім очікуванням (Розвинути здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, моделювання; до пошуку, оброблення й аналізу інформації з різних джерел; генерувати нові ідеї (креативність); розробляти та управляти науковими проектами; застосовувати знання в педагогічній діяльності; навчитись знаходити, опрацьовувати, критично осмислювати педагогічні джерела (нормативні акти, педагогічний досвід); формулювати та обґрунтовувати педагогічні висновки, пропозиції, рекомендації; сформувати навички реалізації самостійного розв'язання науково-педагогічних проблем на конкретних прикладах – стиль відповідей студентів збережено), що збільшило усвідомлення на рівні особистісних сенсів,

а значить сприяло формуванню внутрішньої мотивації у практикантів.

Далі, шляхом обговорення визначено обов'язкові елементи, що мають опануватися в період практики. До цього переліку ввійшли:

1. Розуміння, як здійснюється наукова комунікація в цифрову епоху?

2. Як знайти актуальне рейтингове дослідження за проблематикою наукового пошуку?

3. Як знайти потрібний журнал у Переліку фахових видань України?

4. Як зареєструватися в реєстрі унікальних ідентифікаторів науковця ORCID?

5. Як створити профіль автора у реферативній базі SCOPUS?

6. Як навчитися використовувати для наукової діяльності можливості платформи GOOGLE АКАДЕМІЯ для науковців?

7. Як використати можливості вищеперерахованих ресурсів для завершення магістерської роботи?

8. Як правильно представити результати проведеного наукового дослідження?

На основі вказаного переліку складено індивідуальні плани студентів на період практики, якими передбачено поетапне виконання навчальних завдань:

1. Зайдіть за посиланням: https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:UKMA+SCDA101+2020_T1/about Зареєструйтесь на платформі "Прометеус" (або зайдіть у свій кабінет, якщо ви вже зареєстровані). Зареєструйтесь на курс: "Наукова комунікація в цифрову епоху". Відпрацюйте завдання курсу (перерахуйте питання, які відпрацювали). Складіть фінальне тестування, отримайте сертифікат. Продемонструйте сертифікат під час захисту практики.

2. Перегляньте відео "Як знайти актуальне рейтингове дослідження за своєю тематикою". https://www.youtube.com/watch?v=R5njbQ_AocE Підготуйте короткий звіт. Складіть перелік досліджень, які ви знайшли за тематикою вашої магістерської роботи. Продемонструйте його.

3. Перегляньте відео "Як знайти журнал у Переліку фахових видань України" https://www.youtube.com/watch?v=5dBhUKPWI_Q Напишіть короткий звіт. Складіть перелік фахових видань, у яких ви знайшли матеріали за вашою магістерською роботою. Продемонструйте перелік, вкажіть конкретні роботи, що стосуються вашого дослідження.

4. Зайдіть за посиланням <http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/res/orcid.pdf> на сторінку бібліотеки імені М. Максимовича й за рекомендаціями "Практичного посібника зі створення, наповнення та підтримки профілю науковця у реєстрі унікальних ідентифікаторів ORCID", зареєструйте свій обліковий запис, наповніть персональний профіль, (інформацію про себе інформацію про наукові та професійні здобутки), налаштуйте ваш обліковий запис в ORCID. Напишіть короткий звіт. Продемонструйте вашу реєстрацію (скрин-шот).

5. Зайдіть за посиланням http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/res/scopus_author.pdf на сторінку бібліотеки імені М. Максимовича й за рекомендаціями практичного посібника "ПРОФІЛЬ АВТОРА У SCOPUS" відпрацюйте всі розділи, зареєструйтеся на платформі, підготуйте звіт, продемонструйте вашу реєстрацію (скриншот) Увага! Реєстрацію здійснювати з комп'ютера, який підключено до мережі інтернет Університету.

6. Зайдіть за посиланням http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/res/google_scholar.pdf на сторінку бібліотеки імені М. Максимовича й за рекомендаціями практичного посібника

"GOOGLE АКАДЕМІЯ ДЛЯ НАУКОВЦІВ" відпрацюйте всі розділи, зареєструйтеся на платформі, підготуйте звіт, продемонструйте вашу реєстрацію (скрин-шот).

7. Завершити дослідницьку (експериментальну) складову магістерської роботи. Підготувати повний текст роботи з урахуванням інформації, отриманої під час проходження науково-дослідної практики і до 20.04.2023 р. надати її науковому керівникові.

8. Підготувати наукове повідомлення про виконане дослідження в межах кваліфікаційної роботи та виступити з ним на засіданні кафедри педагогіки під час передзахисту магістерського дослідження.

9. Підготувати для виступу/публікації на XXV Міжнародній конференції молодих науковців "Проблеми особистості в сучасній науці: результати та перспективи дослідження" (PPMSRPR) 20–21 квітня 2023 р. тези/наукову статтю за темою кваліфікаційної магістерської роботи. Для участі в конференції заповнити анкету за посиланням <https://forms.gle/Whkpc7vK1bRzNFva8> і надіслати тези наукової доповіді, а також підтвердження оплати оргвнеску за участь у конференції (усе необхідно завантажити через Google-форму до 12 квітня 2023 р. (включно).

10. Підготувати звіт про проходження науково-дослідної практики й надати його керівникові практики до 03.05.2023 р.

Оскільки практика відбувалася в період березень-квітень 2023 р., який був дуже складним – повітряні тривоги, влучання ворожих ракет в об'єкти цивільної та житлової інфраструктури, вимкнення електрики, нестабільність мобільного зв'язку й інтернету, перебування здобувачів у різних регіонах України та за її межами, перед нами постало питання про організацію ефективної комунікації. Під час його розв'язання ми, насамперед орієнтувалися на документи МОН України, внутрішні документи КНУТШ, якими передбачено порядок організації освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання. Так розпорядженням ректора КНУТШ "Про додаткові заходи із забезпечення освітнього процесу у першому семестрі 2022/2023 навчального року" № 89 від 31 жовтня 2022 р. у наказовій частині передбачено, що науково-педагогічним працівникам, які забезпечують освітні компоненти освітніх програм університету всіх рівнів вищої та фахової передвищої освіти рекомендовано:

- розміщувати для асинхронного доступу або розсилати здобувачам освіти додаткові навчальні й навчально-методичні матеріали, які сприятимуть опануванню запланованих результатів навчання за відсутності можливості підключення до занять: конспекти лекцій, презентації, записи лекцій;

- визначити зручні засоби та канали синхронної й асинхронної комунікації для консультування здобувачів.

Заборонити проведення будь-яких видів синхронної взаємодії викладачів зі здобувачами під час повітряних тривог і під час дії комендантської години.

Усі здобувачі зареєструвалися в Classroom.google, отримали сталий розклад зустрічей, посилання на приєднання до занять. Для оптимізації навчального процесу провівся відеозапис усіх активностей і надавалася можливість для їхнього асинхронного перегляду з використанням платформи YouTube, якщо здобувач із технічних або безпекових причин не міг взяти участь у занятті онлайн у синхронному режимі. Основна робота виконувалась самостійно шляхом відпрацювання завдань із визначеного на установчій конференції переліку. Кожен

здобувач отримував персональне завдання та звітував про його виконання через Classroom.google.

Результати

Організацію практичної підготовки побудовано через опанування визначених на установчій конференції завдань, які мали опрацьовуватися у визначені терміни. Щотижня, у встановлений час, група збиралась онлайн для презентації звітів і здобутків, обговорення питань, які потребували обміну думками. Кожна зустріч записувалась, надавалась можливість її перегляду на YouTube каналі одного з керівників практики. Студенти відпрацювали 100 % завдань. Як приклад пропонуємо підтвердження (скрин-шоти) виконаних завдань, надіслані студентами (рис. 1.).

Кожен студент отримав доручення зібрати всі виконані завдання в папку та відрефлексувати, відповівши на вісім запитань, які були сформульовані на установчій конференції та на цій основі підготувати звіт про практику.

Комісія із захисту практики уважно вивчила надані звіти, під час захисту відмітила високий рівень відпрацювання всіх завдань згідно з програмою практики й оцінила результати так (табл. 1).

Після завершення захисту і оголошення оцінок, студентам запропоновано відповісти на питання Гугл-форми щодо результатів НДП. Було отримано такі відповіді (рис. 2, 3, 4).

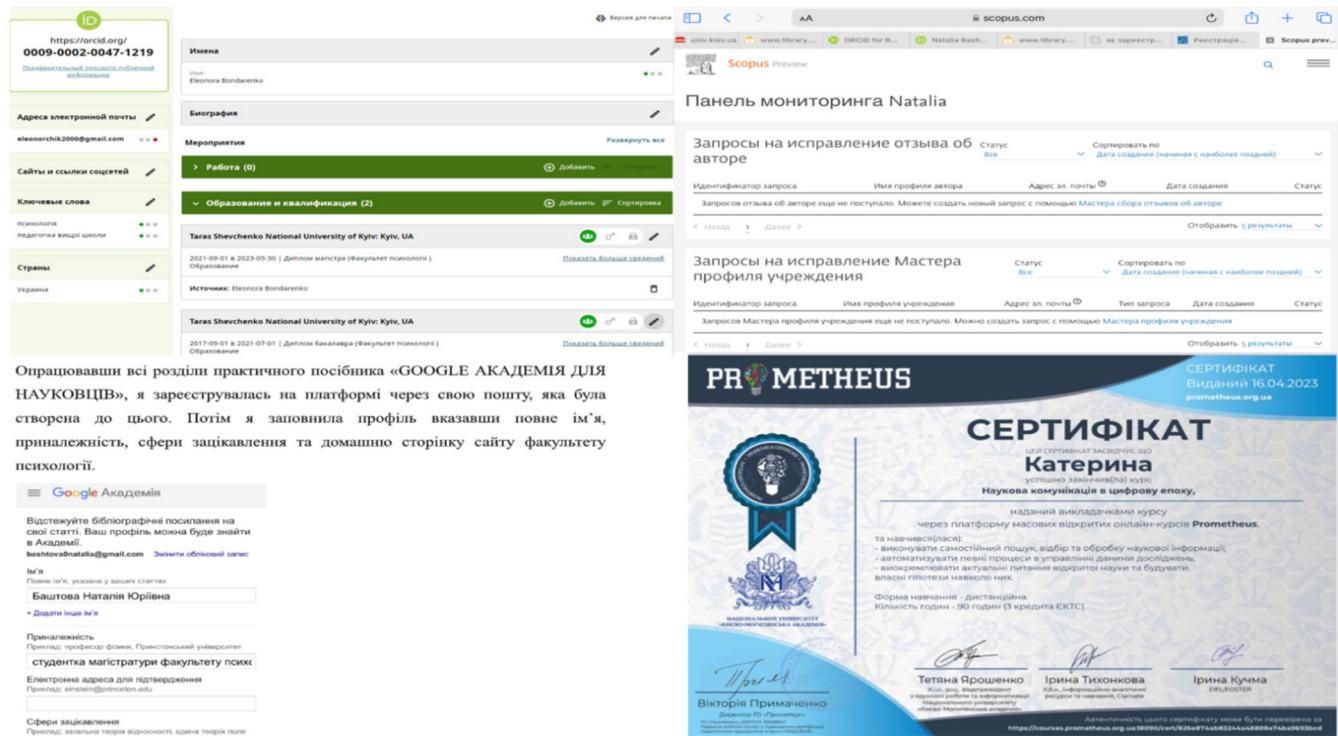

Рис. 1. Приклади звітних документів про виконання завдань НДП

Таблиця 1

Підсумки проходження науково-дослідної практики студентами ОНП "Педагогіка вищої школи"

№з/п	ПІБ	1. Складіть індивідуальний план роботи на період практики	2. Ознайомтесь із документацією кафедри (на основі номенклатури справ КНУ за останній рік)	3. Перегляньте відео https://www.youtube.com/watch?v=R5njbQ_AocE Підготуйте короткий звіт. Складіть перелік досліджень, які ви знайшли за тематикою вашої магістерської роботи	4. На платформі "Прометеус" прослушайте курс: "Наукова комунікація в цифрову епоху". Складіть фінальне тестування, отримайте сертифікат	5. Зареєструйте обліковий запис в ORCID, наповніть персональний профіль	6. Зареєструйтеся на платформі SCOPUS, підготуйте звіт	7. Зареєструйтеся на платформі GOOGLE АКАДЕМІЯ ДЛЯ НАУКОВЦІВ	8. Підготуйте для публікації тези/наукову статтю за темою кваліфікаційної роботи	9. Завершіть дослідницьку (експериментальну) складову магістерської роботи. Підготуйте повний текст роботи й надайте її науковому керівникові
1.	Катерина	4	3	5	10	5	5	3	8	9
2.	Наталія	4	5	3	10	4	5	5	10	10
3.	Елеонора	4	4	4	9	5	5	5	10	10
4.	Олена	5	5	5	10	4	5	5	10	10

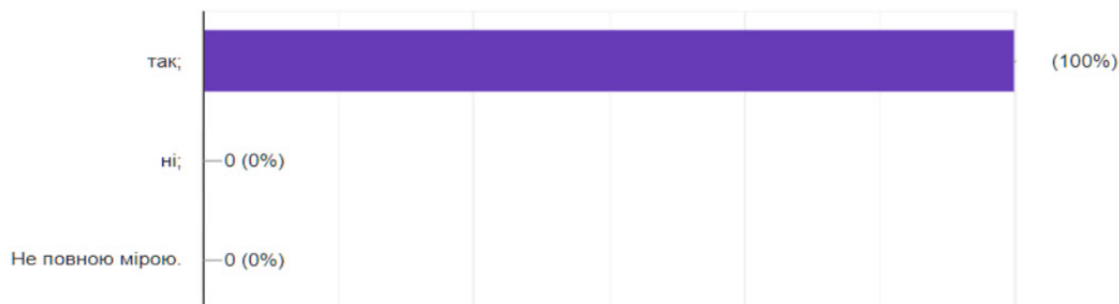

Рис. 2. Відповіді на питання Гугл-форми "Чи вдалося вам у процесі проходження практики оволодіти інформацією для формування програмних результатів навчання, передбачених освітньо-науковою програмою?"

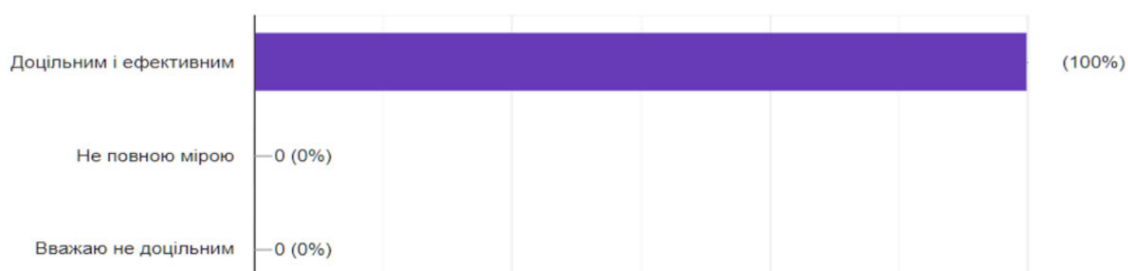

Рис. 3. Відповіді на питання Гугл-форми "Наскільки ви вважаєте доцільним використання в ході навчання елементів неформальної освіти?"

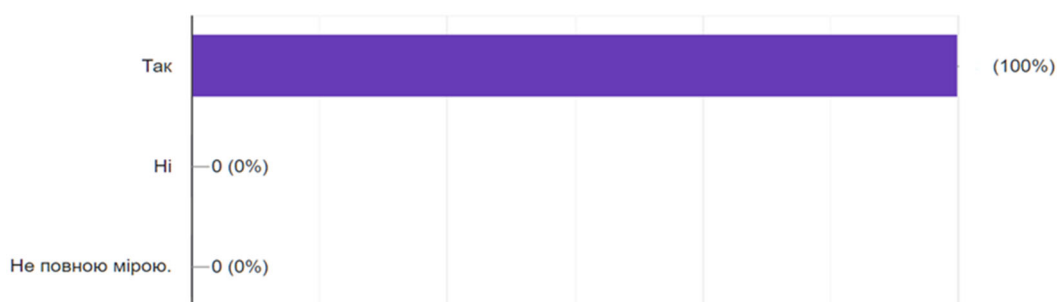

Рис. 4. Відповіді на питання Гугл-форми "Чи справдилися ваші очікування від практики?"

Відповідаючи на запитання: Чи є у вас побажання (зокрема, чому варто більше приділити уваги, що можна скоротити як не дуже суттєве, які завдання, або види робіт додати до програми, або вилучити?) щодо вдосконалення змісту й методики проведення практики? Студенти надали такі відповіді.

"Практика наповнена цікавою інформацією, має цілісну й гармонійну структуру, зміст і методика повною мірою задовольняють вимогам. Було корисно й цікаво, як із погляду подальшої діяльності науковця, так і для розвитку особистості в цілому. Усе збалансовано. Я задоволена змістом та особливо методикою проведення практики". "Доцільно та вчасно, гарно систематизовано та організовано, з повагою до студентів, без зайвого перевантаження, стимулює до завершення написання дипломної роботи". "Корисна практика для написання дипломної роботи та майбутньої роботи як науковця. Досвід публікації й участі в науковій конференції. Дякую вам".

Дискусія і висновки

Орієнтуючись на отримані результати, активність, атмосферу під час проведення практики, спілкування в ході виконання завдань практичної підготовки, самостійної роботи, захисту і підсумкового обговорення результатів можна зробити висновок, що обраний зміст, логіка використання практичних завдань, елементів

неформальної освіти в ході науково-дослідної практики з використанням технологій дистанційного навчання показали свою ефективність і повністю відповідали критеріальним вимогам сучасного тлумачення практичної підготовки на другому рівні вищої освіти, вимогам освітнього і професійного стандартів:

1. Було обрано освітні проблеми, складність і актуальність яких на етапі підготовки здобувачів відповідали навчальним запитам. Більш того, ці проблеми (питання) після попереднього опитування про очікування від практики, були сформульовані самими студентами під час установчої конференції.

2. Самостійний характер пошуку шляхів розв'язання проблеми. Кожне наступне завдання спонукало до формування навички працювати з інформаційними джерелами, поетапного формування розумових дій на основі інструкції, пошуку оптимальних підходів розв'язання практично значущого завдання для науково-дослідної практики, спираючись на об'єктивно існуючі вимоги та на вже виконану роботу.

3. Структурування завдань відповідно до видів діяльності науково-педагогічного працівника. Орієнтація на вимоги НРК, освітнього, професійного стандартів, освітньої й робочої програм дали змогу зрозуміти логіку та побудувати ментальну модель діяльності викладача під

час виконання наукової складової згідно з вимогами нормативно-методичних документів.

Крім того, повною мірою реалізовані такі вимоги: самодіяльний характер творчої активності студентів, практичне значення результату діяльності (презентація, стаття/тези, виступ на конференції, отримання сертифікату на освітній платформі, реєстрація на наукових платформах, отримання ідентифікатора науковця) і готовність до застосування (впровадження), педагогічна цінність діяльності (здобуваються знання, розвиваються особистісні якості, формуються мотиви, як усвідомлені потреби, досвід (компетентності) для виконання вимог професійної діяльності.

Список використаних джерел

- Будзьяк, О. С., & Будзьяк, В. М. (2022). Досвід проведення лекційних занять із дисциплін кримінально-правового циклу для здобувачів вищої юридичної освіти в умовах воєнного стану в Україні. У Дикий, О. В. (Ред.) *Освітній процес в умовах воєнного стану в Україні* (с. 45–49). Видавничий дім "Гельветика". https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/37782/Petko_2022.pdf?sequence=1.
- Данченко, Ю. М. (2022). Воєнний стан в Україні: пріоритетні питання у сфері вищої освіти. У Дикий, О. В. (Ред.) *Освітній процес в умовах воєнного стану в Україні* (с. 129–131). Видавничий дім "Гельветика". https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/37782/Petko_2022.pdf?sequence=1.
- Затверджені стандарти вищої освіти. <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/naukovo-metodichna-rada-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini/zatverdzeni-standarti-vishoyi-osviti>
- Климчик, О. М. (2022). Особливості організації та проведення навчальної практики в умовах воєнного стану. Освітній процес в умовах воєнного стану в Україні: матеріали всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації, 3 травня – 13 червня 2022 року. Видавничий дім "Гельветика". https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/37782/Petko_2022.pdf?sequence=1
- Кузьменко, Н. М. (2023). *Методичні рекомендації з організації та проведення науково-дослідної практики для студентів галузі знань 01 Освіта*. <https://psy.knu.ua/study/e-materials#792-884-metodychni-rekomendatsii>
- Освітньо-наукова програма "Педагогіка вищої школи" другого рівня вищої освіти за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки. Редакція 2021 року. <https://cutt.us/MmrOJ>
- Про затвердження Національної рамки кваліфікацій. (2011, зі змінами 2019, 2020). Постанова Кабінету Міністрів № 1341 (23 листопада, 2011). Із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 509 від 12.06.2019 № 519 від 25.06.2020. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF#Text>
- Робоча програма науково-дослідної практики. (2022). <https://psy.knu.ua/study/e-materials#128-392-oboviazkovi-dystsypliny>

Mykola ZHYLENKO, PhD (Ped.), Assoc. Prof.
ORCID ID: 0000-0002-3699-5471
e-mail: zhylenko@knu.ua
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

ORGANIZATION OF SCIENTIFIC-RESEARCH PRACTICE OF MASTER'S STUDENTS OF SPECIALTY 011 USING DISTANCE EDUCATION TECHNOLOGIES

The analysis of the latest publications and approval of scientific research at conferences, symposia, during the discussions of scientists shows that today the main trends and directions of the development of higher education are changing under the influence of the COVID-19 epidemic and Russian aggression against Ukraine. At the same time, despite everything, formal education remains the main daily activity of the individual. It is based on modern scientific trends and practices. Getting an educational service is becoming more available. An individual education trajectory is formed, including using distance learning technologies. It is the organization of the educational process with the use of remote technologies that is leading in the conditions of quarantine and wartime. Approaches to the organization of practical training in an online format deserve special attention. Therefore, the purpose of the article is to understand the results of the research practice (RP) by master's students of the educational and scientific program "Pedagogy of the Higher School" specialty 011 educational, pedagogical sciences, and the tasks are defined – to analyze the organization and progress of the practice, the ratio of time for the implementation of practical tasks and independent work, meaningful content of practical work. Considerable attention was paid in the article to the search for an answer to the question - to what extent practical training in such an organization allows for the formation of the competences provided for by the work program of scientific research practice (RPND) and program learning results contained in the educational program. To achieve the goal and solve the tasks, the following methods were used: retrospective analysis of trainees' activities, interviews, surveys, evaluation of completed tasks, feedback (questionnaires). In the course of the practice, a step-by-step activity of the master's students was organized, which provided for a number of tasks aimed at achieving the goal and solving the tasks of the NDP, discussing the results of their implementation, related to the application of elements of non-formal education, independent search and practice of tasks related to the organization of research, scientific communication in the digital age, use of open resources and those that are not publicly available, but are provided by the educational institution. The results of the practice, described in the students' reports, their protection and evaluation by the commission members showed that the proposed organization of the NDP allowed to form the competencies and program learning outcomes provided for by the educational and scientific program in full and all trainees to defend the practice perfectly.

Keywords: scientific communication in the digital age, ORCID register of unique identifiers, account, personal profile, scientific.

Автор заявляє про відсутність конфлікту інтересів. Спонсори не брали участі в розробленні дослідження; у збиранні, аналізі чи інтерпретації даних; у написанні рукопису; у рішенні про публікацію результатів.

The author declares no conflicts of interest. The funders had no role in the design of the study; in the collection, analyses or interpretation of data; in the writing of the manuscript; in the decision to publish the results.

Стандарт на групу професій "Викладачі закладів вищої освіти". <https://register.nqa.gov.ua/profstandart/vikladaci-zakladiv-visoi-osviti>
Shevchenko, V. V. (2019). The reform of the higher education of Ukraine in the conditions of the military-political crisis. *International Journal of Educational Development*. 65. 237–253. <https://doi.org/10.1016/j.ijedudev.2018.08.009>.

References

- Approved standards of higher education. [in Ukrainian]. <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/naukovo-metodichna-rada-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini/zatverdzeni-standarti-vishoyi-osviti>
- Budziak, O. S., & Budziak, V. M. (2022). Experience of conducting lectures on disciplines of the criminal law cycle for students of higher legal education in the conditions of martial law in Ukraine. In Dykyi, O. V. (Ed.) *Educational process under martial law in Ukraine* (pp. 45–49). Publisher "Helvetika". [in Ukrainian]. https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/37782/Petko_2022.pdf?sequence=1
- Danchenko, Yu. M. (2022). Martial law in Ukraine: priority issues in the field of higher education. In Dykyi, O. V. (Ed.) *Educational process under martial law in Ukraine* (pp. 129–131). Publisher "Helvetika". [in Ukrainian]. https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/37782/Petko_2022.pdf?sequence=1
- Educational-scientific program "Pedagogy of higher education" of the second level of higher education in the specialty 011 Education, pedagogical sciences. Edition 2021 [in Ukrainian]. <https://cutt.us/MmrOJ>
- Klymchik, O. M. (2022). Features of organization and conduct of educational practice in the conditions of martial law. In Dykyi, O. V. (Ed.) *Educational process under martial law in Ukraine: materials of the all-Ukrainian scientific-pedagogical qualification enhancement, May 3 – June 13, 2022*. Publisher "Helvetika". [in Ukrainian]. https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/37782/Petko_2022.pdf?sequence=1
- Kuzmenko, N. M. (2023). Methodological recommendations for organizing and conducting scientific research practice for students in the field of 01 Education. [in Ukrainian]. <https://psy.knu.ua/study/e-materials#792-884-metodychni-rekomendatsii>
- On approval of the National Qualifications Framework. (2011, with amendments 2019, 2020). Resolution of the Cabinet of Ministers № 1341 (November 23, 2011). With changes, made in accordance with Resolutions of the Cabinet of Ministers No. 509 dated 12.06.2019. № 519 dated 25.06.2020 [in Ukrainian]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF#Text>
- Shevchenko, V. V. (2019). The reform of the higher education of Ukraine in the conditions of the military-political crisis. *International Journal of Educational Development*. 65. 237–253. [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.1016/j.ijedudev.2018.08.009>
- Standard for the group of professions "Teachers of higher education institutions" [in Ukrainian]. <https://register.nqa.gov.ua/profstandart/vikladaci-zakladiv-visoi-osviti>
- Work program of scientific research practice. (2022) [in Ukrainian]. <https://psy.knu.ua/study/e-materials#128-392-oboviazkovi-dystsypliny>

Отримано редакцію журналу / Received: 08.06.23
Прорецензовано / Revised: 20.06.23
Схвалено до друку / Accepted: 20.06.23